

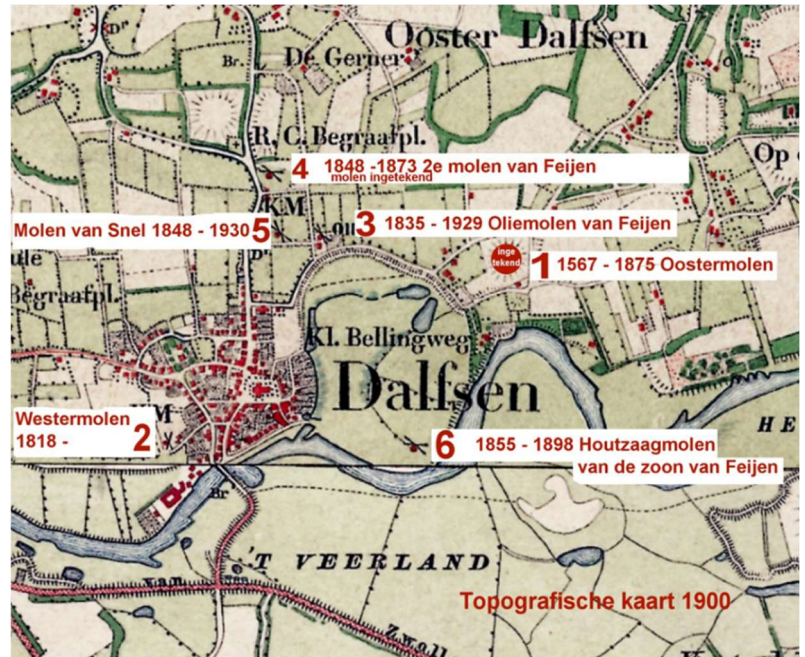
Verdwenen molens in de gemeente Dalfsen

Molens in Dalfsen

Dalfsen was eens een zeer molenrijke gemeente. Op het hoogtepunt, rond 1870, stonden er maar liefst 14 in bedrijf zijnde windkoren-, pel- en/of oliemolens en zelfs een windhoutzaagmolen.

In totaal hebben in de gemeente Dalfsen minstens 16 molens gestaan plus 2 rosmolens. Op dit moment zijn er nog drie bedrijfsvaardige molens, de Westermolen in Dalfsen, De molen van Massier in Nieuwleusen en de molen van Fakkert in Hoonhorst.

In/rond het **dorp** Dalfsen hebben in de loop der tijd wel zes molens gestaan, te zien op deze topografische kaart van rond 1900. Vijf molens zijn uit het dorp verdwenen, alleen de Westermolen staat er nog.

Verdwenen molens in de gemeente Dalfsen

Molens van Rechteren en Hessum

In 1464 is de eerste vermelding van een **standerdmolen** (het oudste molentype) te *Rechteren*. De molen was eigendom van de Graaf van Rechteren en stond op de plek waar later een familiegrafkelder kwam. De molen is in 1868 afgebroken.

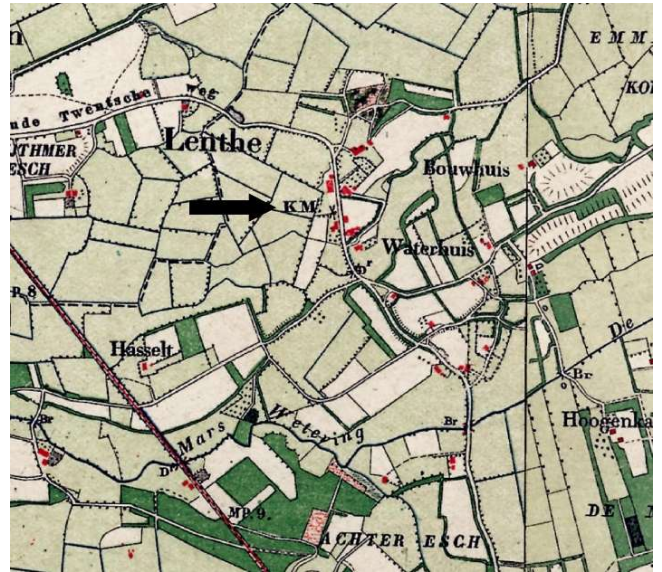
In 1814 bouwt Carel Lodewijk Dissel, molenaar op de Rechterense molen, in *Hessum* een **windmolen**, die echter al in 1818 weer wordt afgebroken.

Molen van Lenthe

In 1529 is er sprake van een molen in de buurtschap Lenthe, de *Lenther Molen*. Omstreeks 1800 is de molen in bezit van de familie Van der Vegte. Wegens financiële problemen wordt de molen op 1 juni 1901 geveild en verhuist naar Vilsteren ter vervanging van de enkele dagen eerder (26 mei) afgebrande molen.

Vanwege het afschaffen van het windrecht na de komst van de Fransen ontstaat er in 1795 een 'molenbouw golf'. In datzelfde jaar bouwt Klaas van de Berg de *Nieuwe Lenther Molen*. De molen stond op de hoek Zwolseweg-Dalfserweg en kwam in 1818 door een grenswijziging onder de gemeente *Heino*.

De Oostermolen

Van 1567 dateert de eerste vermelding van een molen bij dorp Dalfsen, de *Oude Dalfser Moole of Oostermolen*. De windrechten waren toen in het bezit van de heren van De Ruitenborgh. De Oostermolen behoorde met de molen van Rechteren en de Lenthe tot de oudste molens van Dalfsen. Al zo'n vijf eeuwen geleden maalden ze voor de boeren en bakkers in deze gemeente. De Oostermolen is omstreeks het jaar 1875 afgebroken.

De Oostermolen aan de Brinkweg bij Bellingeweer, destijds de Molenweg genaamd.

Verdwenen molens in de gemeente Dalfsen

De molen(s) van Feijen

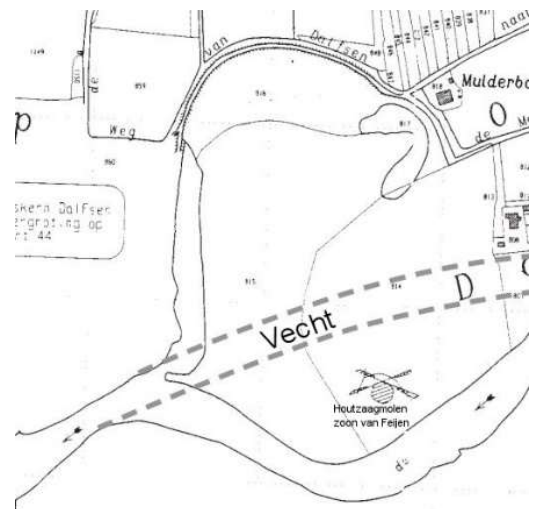
In 1835 krijgt Gerhardus Otto **Feijen**, een molenmaker uit het Duitse Lingen, toestemming voor de bouw van een door windkracht aangedreven **oliemolen**. Op die plek aan de Rondweg verrees de huidige veevoederfabriek van Feijen. De door Feijen in 1835 gebouwde molen brandde op 23 december 1929 tot de grond toe af en werd niet meer herbouwd.

In 1848 liet Feijen op amper 100 meter afstand nog een **tweede koren- en pelmolen** bouwen. Na 25 jaar, in 1873, kwam deze molen al weer buiten gebruik en werd afgebroken.

Omstreeks 1855 bouwde Gerhardus Johannes, een zoon van Gerhardus Otto Feijen een **houtzaagmolen** ten zuiden van de Vecht (Veerland). Over deze houtzaagmolen stond het volgende bericht in de Zwolsche Courant van 27 januari 1862:

DALFSEN – 22 Januari. Heden was bij dit dorp eene menigte volks bijeen gekomen om het hardrijden op schaatsen te zien. Na den afloop van dit volksfeest ontstond er brand in den zaagmolen van G. Feijen. Eenige burgers, die zich niet zonder gevaar over het ijs gewaagd hadden, hebben eene aanmerkelijke partij hout gered, doch de molen, die tegen brandschade was verzekerd, is tot den grond afgebrand. De oorzaak van den brand is niet bekend.

De molen kwam op 7 maart 1864 na een veiling in bezit van J.H. Graaf van Rechteren Limpurg voor fl. 1.150. De molen werd in 1898 afgebroken toen hij vanwege de kanalisatie van de Vecht aan de zuidkant van de Vecht kwam te staan

De molen van Snel

In 1848 verrees er in de directe nabijheid van de molens van Feijen nóg een **korenmolen**, voor **Derk Jan Snel**. Deze molen ging in 1861 in vlammen op maar werd herbouwd. In 1920 kwam ook deze molen in het bezit van Feijen en werd in 1930 stilgelegd, ontweekt en later tot aan de onderbouw afgebroken.

Verdwenen molens in de gemeente Dalfsen

De molen van Jansen in Lemelerveld

Gerrit Jan Lantink uit Lenthe liet in 1864 in *Lemelerveld* een **windkorenmolen** bouwen. Er waren nadien verschillende eigenaren met als laatste Johannes Hendrikus Jansen, die de molen in 1925 liet afbreken.

De molen van Garssen in Oudleusen

Vanaf 1871 konden de boeren in *Oudleusen* naar hun 'eigen' molen gebouwd door Molenaar *Harm Kok* uit Zwolle. Op 17 december 1879 werd de molen, die aan de zuidkant van de Hessenweg stond, publiek verkocht aan Gerrit Willem Spiegel. In november 1911 kwam de molen in het bezit van **Hendrik Jan Garssen** uit Markelo.

Op 5 april 1912 brandde de molen af. Herbouw volgde, maar op 8 februari 1914 ging ook deze molen in vlammen op. Weer volgde herbouw, nu aan de noordzijde van de Hessenweg. Al na vier jaar werd overgeschakeld op motorkracht en werd de molen gesloopt. Slechts de helft van de 10 meter hoge stenen onderbouw bleef staan, tot op de dag van

vandaag.

Molens in Nieuwleusen

Rond het jaar 1900 waren er in Nieuwleusen 5 molens die alle werden gerealiseerd vanuit de molenaarsfamilies Massier en Van den Berg.

De oudste molens waren gebouwd als pelmolen, die ervoor bedoeld waren om het vlies van het graan te verwijderen van de korrel (pletten). Later werden de pelmolens uitgebreid tot korenmolens, ze werden voorzien van nieuwe molenstenen om de graankorrels te kunnen vermalen tot meel.

Door de opkomst van de landbouwcoöperaties en de mechanische aandrijving verdwenen de meeste molens begin 20^e eeuw uit het landschap.

Verdwenen molens in de gemeente Dalfsen

De houtzaagmolen van Snijder

De oudste molen van Nieuwleusen stond op de hoek van de Dommelerdijk 145 en de Middeldijk. Deze molen werd in 1798 gebouwd door Gerrit Stolte en in 1811 gekocht door Barteld Stolte. In 1840 werd zijn neef Berend Jan van den Berg eigenaar en gebruikte hem als **korenmolen**. Diens gelijknamige zoon breidde in 1895 de zaak uit met een meel-, hout- en ijzerhandel aan de Dedemsvaart in Den Hulst; dat werd de latere Union Rijwielfabriek en Bouwmaterialenhandel.

In 1917 kocht Hendrik Snijder de molen van Berend Jan van den Berg (jr.) en maakte er een **houtzaagmolen** van. In 1929 kwam er een elektrische aandrijving en verdwenen de wieken en de molenkap. Volgende generaties Snijder richtten zich steeds meer op het aannemersvak en rond 2000 was het gedaan met de zagerij. Achter het huidige kantoorgebouw herinnert de schuur nog aan de houtzagerij als laatste restje van de oudste molen van Nieuwleusen.

Molen Van den Berg aan Den Hulst

Wilhelmus van den Berg (1834-1906), de tweede zoon van Berend Jan van den Berg, liet in 1856 een molen bouwen aan de Dedemsvaart aan Den Hulst 100, een achtkantige bovenkruier van het type **stellingmolen**. De molen was afkomstig uit de Mastenbroekerpolder toen daar een stoomgemaal werd gebouwd.

In 1904 verkoopt Wilhelmus de molen aan zijn op één na jongste zoon Wilhelmus Albertus (1876-1962) die praktijkervaring had opgedaan in Noord Holland. In 1910 brandde de molen af. Op de onderbouw wordt een nieuwe **korenmolen** gebouwd met de bovenbouw van een zaagmolen uit Schiedam. Nadat er een motor werd geplaatst kon worden begonnen met de productie van mengvoeders. In 1921 werd de onttakelde molen met molenaarshuis gekocht door de Coöperatieve Landbouwvereniging die na een grote brand in 1943 de molen niet herbouwde maar een hoge silo bouwde voor de opslag van granen en andere grondstoffen. In 2018 is nagenoeg alles afgebroken en in stijl herbouwd voor de nieuwbouw van de BAM-vestiging. Nu herinnert alleen de hoge nieuwgebouwde silo nog aan de plaats waar de molen stond.

De zonen van de twee neven Wilhelmus Albertus en Berend Jan van den Berg stichtten aan Den Hulst het familiebedrijf Union.

Verdwenen molens in de gemeente Dalfsen

Molen De Vlijt aan de Oosterhulst

Berend Jan van den Berg (1869-1958), de oudste zoon van Wilhelmus van den Berg van de molen in Den Hulst, koopt in 1898 korenmolen "De Vlijt" in het Friese Balk en bouwt die weer op bij de Brug aan de Oosterhulst 19 in Nieuwleusen.

De korenmolen was in 1877 vanuit Koog aan de Zaan naar Balk in Friesland verplaatst per platbodem over een zeer stormachtige Zuiderzee. Na enige tijd plaatst hij er een benzinemotor in om ook op windstille dagen te kunnen malen.

In 1912 koopt J.H.P (Jacob). Muller de molen. In 1933 wordt de molen getroffen door blikseminslag en brandt af. De twee zonen Muller bouwen dan een elektrische graanmalderij met twee verdiepingen, met aan weerszijden een woonhuis. In 1980 neemt veevoederconcern UTD het bedrijf over. In 1995 wordt het bedrijfspand gesloopt.

Verdwenen molens in de gemeente Dalfsen

De molen(s) van Massier

Molen De Vriendschap

De tweede molen van Nieuwleusen werd in 1848 gebouwd aan de Backxlaan als **pelmolen** door Jan Massier, zoon van een oud molenaarsgeslacht uit Meppel (de eerste molenaar Massier wordt al genoemd in 1773). De naam van het huidige Molenpad verwijst naar de plaats waar de molen toen stond.

Op 15 juni 1852 vond er een tragisch ongeval plaats. Het anderhalf jaar oude zoontje was op de molenbelt geklommen, kreeg een klap van een wiek en overleed aan de verwondingen.

De molen kreeg in 1860 nieuwe maalstenen waarmee men **koren** kon malen. De achtkantige grondzeiler met een gemetseld onderstuk werd in 1917 verkocht aan de Coöperatieve Landbouw Vereniging Nieuwleusen en omstreken (CLV). Toen de CLV in 1930 een pakhuis in het dorp bouwde werd de molen afgebroken.

Molen Westeinde

In 1844 werd aan de toenmalige noordgrens van de gemeente Dalfsen, op de grens met Nieuwleusen, een molen gebouwd door *Barteld de Graaf*. De molen van Barteld ging in 1893 failliet en werd overgenomen door Jan Massier, ook eigenaar van de molen de Vriendschap. De molen bleef in het bezit van de familie totdat hij in 2009 in geheel vervallen staat weer maalvaardig kon worden gerestaureerd door de Stichting Molen Massier.

Molen van weduwe De Graaf

In 1894 werd voor het laatst een nieuwe molen in *Dalfsen* gebouwd, door de *weduwe van Barteld de Graaf* (die het jaar ervoor failliet was gegaan en zijn molen moest verkopen aan Jan Massier). De weduwe liet de nieuwe molen amper 300 meter verderop bouwen in het veld ten westen van de oude molen. Jan Massier trachtte dit tevergeefs te verhinderen. De nieuwe molenaar kon het echter wederom niet bolwerken, zodat in november 1902 ook die molen weer wordt verkocht, nu aan Gerrit Massier een broer van Jan. Gerrit Massier liet de nieuwe molen in 1903 afbreken en herbouwen op de Lichtmis, net buiten de gemeentegrens. Deze molen is later overgenomen door een coöperatieve landbouwvereniging.

